

Jubilazioak hezkuntzan

Nola egin erreleboa?

Hamar urteko tartean irakasle asko erretiratuko da eta belaunaldi gazteagoek ordezkatu dituzte. Galdera ugari eragin ditu horrek sektorean: beharrari erantzuteko adina jende egongo al da? Nola egingo da ordezkapena? Zein erronka izango dituzte irakasle berriek?

UXUA LARRETXEA

Argazkiak: Dani Blanco

DUELA HOGEITA BOST-HOGEITA HAMAR URTE, belaunaldi jakin batetik irakasle andana atera zen. Izan ere, jaiotze tasa handia eman zen garai horretan –*baby boom* gisara ezaguna–, eta ondorioz, irakasleen premia handia sortu zen. Hazkunde garaia zen eta eskoletan izena eman zutenen kopurua asko igo zen. Lehen unean, ez zegoen azpiegitura nahiko-

rik eskariari behar bezala erantzuteko eta gela asko barrakoietan kokatu behar izan zituzten. Gainera, urte gutxian euskalduntze prozesua eman zen hezkuntzan eta irakasleek euskalduntzeko ahalegina egin zuten hamar-hambost urtetan.

Urteak aurrera joan dira eta orduko irakasle horiek 50 urte inguru dituzte gaur egun.

Hezkuntza publiko zein pribatuan, 50 urtetik gorako irakasleak 10.000 baino gehiago dira EAEn Lehen eta Bigarren Hezkuntzan dihardutenak.

Zehazki, hezkuntza publiko zein pribatuan 10.000 baino gehiago dira Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan Lehen eta Bigarren Hezkuntzan lanean diharduten 50 urte baino gehiagoko irakasleak. Hots, hemendik sei-hamar urtera jubilatuko egingo dira –erretiroa oro har 60 urterekin hartzen da–. Gainera, maiatzean sare publikoan berretsi zenez, irakasleek aurretiazko erretiro-rako eskubidea dute. Beraz, zantzu guztien arabera urte batzuk barru bete egin beharko da irakaskuntza utziko duten profesional horien guztien hutsunea.

Irakasle eskariari erantzutera iritsiko direla uste du Luis Mari Elizalde. EHUko Donostiako campuseko Irakasle Eskolako langilea eta pedagogian doktorea da Elizalde eta dioenez, Haur Hezkuntzako eta Lehen Hezkuntzako beharrei aurre egiteko behintzat ez da arazorik izango. Egun, irakaskuntza publikoko Haur eta Lehen Hezkuntza 50 urte baino gehiago dituzten irakasleak 4.750 dira. Donostiako campusean eskaintzen duten plaza kopurua baino jende gehiagok ematen duela urtero izena baieztatu du Elizalde; zehazki, 400 plaza inguru eskaintzen dituzte eta 700-800 pertsonak ematen dute izena Gipuzkoako irakasle eskolan ikasketak egiteko. Horrek argi uzten du eskaria egon bada goela. EAEko hiru campusak batuta, urtero 1.000 ikasle inguru iritetzen dira irakasle titulua eskuartean dutela: Bilbon 400, Donostian 350 eta Gasteizen 240. Horietatik 900 gutxi gorabehera elebidunak dira –ikasketak euskaraz egin dituztenak–.

Unibertsitate pribatuetan ere badago irakaskuntzan formatzeko aukerarik; hala nola, Eskoriatzan, Bilboko Begoñako Andra Marin eta Deustun. Lehen bietako bakoitzean 200 lagunek amaitzen dituzte urtero ikasketak, eta Deustun aurten eskaini dute titulazio hori lehen aldiz.

Noski, koiuntura irakasle berrien aldekoa da, lanerako aukera parez pare dutelako. Hori da Naiara Urkola donostiarraren kasua. 27 urte ditu eta Gasteizko Irakasle Eskolan gorputz hezkuntzako ikasketak eta ondoren psikopedagogiakoak egin ostean, irakasle dabil. Erretiro jendetsua abagune aproposa izango den arren, mesfidati ageri da Administrazioak egoera bideratzeko erabiliko duen estrategiarekin: “Erretiro masibo horrek zein ondorio izango dituen jakinda neurriak lehenago ez hartzea ez dut ulertzen. Gainera, irakasle beharra dagoen irakasle ikasketak egiteko batez besteko nota hain altua eskatzea eta hain plaza kopuru mugatua izatea ez da zentzuzkoa”.

Onena litzateke belaunaldi aldaketa bat-batean egin beharrean urtez urte irakasle kopuru bat berritzen joatea eta eskoletan irakasle beterano eta berriak elkarlanean aritzea

Titulazio batzuetako irakasle faltan

Batez ere titulazio jakin batzuk dituzten irakasleak topatzeko izango dira arazoak, irakasle eskolako langileak azpimarratu duenez. Matematika lizentziaturan, adibidez, ikasketa horiek euskara hutsean egiten dituztenak eta jubilatuko diren matematika irakasleak kon-

paratzen baditugu, kontuak ez datoz bat. Hezkuntza Sailean jabetu dira zientzietarako zaletasuna sustatu behar dutela gazteen artean, eta xede horrekin, Euskal Herriko Unibertsitateak eta Elhuyar Fundazioak elkarlanean argitaratzen duten Irrika aldizkaria Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan sartu dute.

Bestelako ekimen batzuk ere abiarazi dituzte; hala nola, ETBn ikusi ahal den *Sutanblai* saioari kutsu zientifikoa eman diote eta zientzia udalekuak abiarazi dituzte.

Oro har eskariari erantzuteko jendea egon badagoela dirudien arren –900 irakasle inguru beharko direla aurreikusten da–, ordezkapena zaildu dezakeen beste faktore bat gaineratu digu Luis Mari Elizalde: irakasle eskoletako ikasleek ikasten jarraitzeko duten joera. “Lizentziatu berriek 21 urte inguru dituzte, ikusten dute gradu ondokoek eskaintza polita ematen dutela eta beren formazioa borobildu dezaketela, eta hortaz, ez dute presa berezirik lanean hasteko”.

Irakaskuntzan aritzeko irakasle sena izatea eta lanbidea gustagarri egitea ezinbestekoa da, baina horrekin batera irakaskuntzak erakarri egin behar du. Egungo ordezkapen sistema –eskola batetik bestera ordezkapenak eginez ibili beharra– inorentzat ez dela erakarri uste du Elizalde, eta dinamika horrekin jendea nazkatzeko eta erretzeko arriskua dagoela. Administrazioak eta enplegua sortu behar dutenek hori zaindu beharko lukete, haren iritziz.

Ordezkapen sistema ederki ezagutzen du Naiara Urkolak, ikasketak amaitu zituenetik han-hemenka ibili baita: Elgetan, Orion, Hernanin, Urnietan eta Donostian. Egun, Gipuzkoako hiriburuko Zubiri Manteo ikastetxean Gorputz Hezkuntzako irakasle da. “Ordezkapenak direla-eta eskola batean ez gaude luzaro; maiz egun gutxiko kontua izaten da eta ikastetxea bera ezagutzeko astirik ere ez daukagu”, salatu du. Leku berrira etengabe egokitu behar direla, eta bitartean, noiz deituko eta nora bidaliko dituzten jakin gabe egon behar dutela dio. “Integratu ezinik ibiltzen gara, eta martxa hartzen hasten garenean beste leku batera bidaltzen gaituzte; hori ez da ona ez norberarentzat, ez beste irakasleentzat, eta are gutxiago ikasleentzat”.

“Beteranoek euren esperientzia transferitzeko badaude moduak, hala nola errelebo kontratuak. Irakasle berrien erronkak dira komunikazio teknologiak menperatzea, familia eta eskolaren arteko elkarlanean sakontzea, taldean funtzionatzen jakitea...”

**LUIS MARI ELIZALDE,
DONOSTIAKO IRAKASLE ESKOLA**

“Esperientziadun irakasleengandik asko ikasten da, eta babesa dira guretzat, besteak beste eskola aurrera ateratzeko ideiak ematen dizkigutelako”

NAIARA URKOLA, IRAKASLE GAZTEA

Kantitatea bai, baina kalitatea ere bai

Elebitasuna da ordezkapenerako kontuan hartu beharko den beste faktoreetako bat. “Kontua ez da irakasleak behar ditugula soilik, baizik eta horiek euskaraz zein gaztelaniaz komunikatzeko gaitasuna izan behar dutela. Jatorriz euskalduna ez izan arren, euskaraz ondo moldatzen den irakaslea behar dugu, gainontzean ez du irakaskuntzan zeregin

handirik izango”. Elizaldek gaineratu du irakasle eskolan ikasten dutenek bi hizkuntza ofizialetan gaituak izan behar dutela. Egun, Donostiako Irakasle Eskolan euskara hutsezko eskaintza besterik ez dago, eta Bizkaian eta Araban ere planteamendua birmoldatu dute, ahalik eta ikasle gehienek irakaskuntza ikasketak elebidun izanez amai ditzaten. Kualifikazio hori bermatze aldera, ikasketa planaz

Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Zerbitzuak 2003an abiarazitako ekimena da ZIO (Zientzia Irakurle Ororentzat). Bizkaiko Foru Aldundiaren laguntzari esker urterik urte osatuz doa ZIO bilduma.

Zientziara hurbiltzeko liburu erakargarri eta erabilgarriak eskainiz, euskara eta jakintza uztarturik jartzen dira edonoren esku.

BIZKAIA BIZIA

ANDRA MARI IKASTOLA

Irakasle berriek berrikuntza, freskotasuna eta eskola dinamikoagoak egiteko gaitasuna ekarriko dutela uste du Naiara Urkolak.

edo curriculumaz gain, eta aparteko gastua sortu gabe, bekak, ikasketa trinkoak eta ikas-taroak egiteko aukera aztertzen ari dira irakasle eskoletan.

Gaitasun komunikatiboarekin batera, ikasleek irakasle izateko bestelako trebezia eta ezagutzak izan ditzaten bermatu nahi dituzte hezkuntzan. Elizaldekin eman dizkigu berri-tasun horien azalpenak: “Orain arte lizentziatuta egin eta inolako prestakuntza psikopedagogikorik gabe izan zitekeen norbait irakasle, baina aurrerantzean lizentziaturaz gain urtebeteko gradu ondoaz exijituko zaie, sozio-psikopedagogia eta didaktika jorratzeko”. Beraz, biologiako irakaslea izateko, jakintza horretako edukiak menperatzearekin batera, biologiaren didaktika, hezkuntzaren soziologia, garapenaren psikologia eta zentroaren funtzionamendua ezagutu beharko ditu, eta horretarako, lizentziaturako laugarren urtea izango du. Ikasleek praktika luzeak izatea ere aurreikusten da.

Beteranoak eta berriak elkarlanean

Eskoletan emango den lan talde aldaketak bestelako arrisku bat ere bada. Lauzprobost urtetan 30 laguneko klaustroan erdia joango bada, urtetan eraikitako hezkuntza proiektua kolokan egon daiteke. Hori saiheste aldera, onena litzateke belaunaldi aldaketa bat-batean egin beharrean urte irakasle kopuru bat berritzen joatea, eta bitartean, eskoletan irakasle beterano eta berriak elkarlanean aritzea. “Beteranoek euren esperientzia, jakinduria eta jokamolde didaktikoak transferitzeko aukera eman behar dute, eta horri begira badaude alternatiba batzuk, hala nola, errelebo kontratuak. Irakasle batzuk irakaskuntzatik liberatu eta gazte hasiberrien bizpahiru moduluz ardura daitezke, edota horien tutore edo aholkulari moduan aritu”, argitu du Elizaldekin. Aukera horiek aspalditik asmatuak daudela eta beste lan sektore batzuetan aplikatzen direla dio, eta irakaskuntzan hori aplikatzeko borondatea eta

50 urtetik gorako irakasleak HH, LH eta DBHn (EAE, 2008-2009 ikasturtea)

	Adina	Publikoa	Pribatua	Guztira
ARABA	50-59	929	298	1.227
	60-64	61	24	85
	>64	7	12	19
BIZKAIA	50-59	3.610	1.324	4.934
	60-64	183	132	315
	>64	26	37	63
GIPUZKOA	50-59	2.035	1.144	3.179
	60-64	149	78	227
	>64	11	19	30

finantzaketa behar direla. Urkola ados dago Elizalderekin, eta elkarlanaren aldeko apustua egiten du: “Esperientziadun irakasleengandik asko ikasten da, eta babesa dira guretzat, besteak beste eskola aurrera ateratzeko ideiak ematen dizkigutelako”. Gainera, irakasleen arteko elkarlana funtsezkoa dela gogorarazi du, haur baten heziketan irakasle askok hartzen dutelako parte, eta horrenbestez, denak norabide berean joatea komeni delako.

Hainbat erronka irakaskuntzan

Hizkuntzak jakitea, komunikazio teknologiak menperatzea, presentziatzko eskola orduak eta ez presentziatzkoak kudeatzea, diziplina arteko ereduarekin lan egiteko gai izatea, familia eta eskolaren arteko elkarlanean sakontzea eta taldean funtzionatzen jakitea. Horiek dira irakaskuntzan txertatuko diren irakasle berriek parez pare izango dituzten erronka nagusiak, Elizalderen aburuz. Itxura batean lorpen handiak dirudite, baina etorkizuneko irakasleak

horiei aurre egiteko gai ikusten ditu, teknologia berrien eta hizkuntzen ezagutzan gaitasun handiak dituztelako batik bat. Akademikoki ikasle onak dira eta bokazioa dute. Irakasle berriek berrikuntza, freskotasuna eta eskola orduak dinamikoagoak egiteko gaitasuna dutela gehitu du Urkolak.

Hezkuntza alorrean azken urteetan ematen ari diren aldaketak ez dira gutxi, eta Zubiri Manteoko irakaslea kexu da lege berri bat ateratzen denean praktikan jartzeko eta garatzeko nahikoa denborarik uzten ez dela: “Hobeto azaldu behar da zein den lege edo aldaketa horren benetako asmoa, nola eramango den aurrera, apurka-apurka joan behar da aplikatzen eta irakasleak horiei aurre egiteko prestatu behar dira”. Elizalde aukera gisa bizi ditu aipatu aldaketak, bereziki unibertsitatean emango direnak: “Egun irakaskuntza, trebakuntza, metodologia, didaktikari loturiko berrikuntza proiektua... lehen mailan daude, eta aukera aproposa ematen digute eguneratzeko”. ■

ZUMALABE HOTELA

Portuko bidea, 2 · Mutriku (Gipuzkoa) · Tel. 943 60 46 17 · www.hotelzumalabe.com